

Identitetskrise og livsløp

BOKOVERSIKT

Psykiateren Robert Coles, som tidligere har skrevet en biografi om Erik H. Erikson, har denne gang samlet utdrag av Eriksons mest kjente publikasjoner. Etter en noe panegyrisk, ukritisk innledning av Robert Coles, får vi presentert sentrale utdrag av Eriksons verker, fra *Childhood and society* fra 1950 til *Young man Luther* fra 1958, *Insight and responsibility* fra 1964, *Identity: Youth and crisis* fra 1968, *Gandhi's truth* fra 1969 til mindre kjente arbeider som *Life history and the historical moments* fra 1975 og *The life cycle completed* fra 1982.

Erik H. Erikson var født i Danmark i 1902, men vokste opp i Tyskland, der hans mor ble gift med en jødisk pediater, Homburger. Erikson gjennomførte klassisk gymnas, men fikk deretter ingen formell utdanning. Etter noen vandreår på kontinentet, ble han tilfeldig kjent med Freud-familien og utdannet seg til barneanalytiker, etter blant annet å ha gjennomgått analyse hos Anna Freud. Som så mange andre psykoanalytikere emigrerte Erikson til USA i 1933, der han gjorde en strålende karriere ved blant annet å bli professor ved Harvard University uten å ha noen formell akademisk bakgrunn.

Erikson hadde en omfattende litterær produksjon og betydelig klinisk erfaring med barn og unge. Han skrev om barn og unges utvikling, men var særlig opptatt av ungdommens problemer. Mange av hans begreper, for eksempel identitetskrise, fanget opp noe sentralt i tiden. Erikson skapte en syntese av psykoanalyse og sosialpsykologi og maktet dermed, mener mange, å gi et bedre helhetsbilde av barnets emosjonelle og sosiale utvikling enn Freud.

Hans essayer ble oversatt til forskjellige språk og ble lest mye på 1950- og -60-tallet, ikke bare av psykoterapeuter, men av pedagoger, historikere, filosofer og teologer.

Erikson forkastet aldri psykoanalysen, men var ingen ortodoks freudianer og ble assosiert med egopsykologene. Selv om han erkjente betydningen av de tidlige barneår, nektet han å akseptere at den tidlige barndommen bestemte alt senere. Ifølge Erikson har hver fase i livet sine kriser og muligheter. I tidlig barndom står konflikten mellom grunnleggende tillit og mistillit, mellom autonomi og skam og tvil, i lekealderen mellom initiativ og skyld, i skolealderen mellom aktivt arbeid og mindreverdsfølelse, og i puberteten mellom identitet og forvirring.

Erikson var idérik, men ikke alltid like klar i sin skrivekunst. Mitt inntrykk er at Coles har maktet å samle sentrale utdrag fra Eriksons skrifter, der han kommer til sin rett både som kliniker, egopsykolog, biograf og moralfilosof.

EinarKringlen

Psykiatrisk institutt Vinderen

Oslo

Publisert: 30. mars 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 7. september 2026.